

Natura 2000-veldbezoek Wierdense veld

26 juli 2022

NMBR



27 september 2022

Colofon

Uitgave

Provincie Overijssel

EDO-registratiekenmerk

<regkenmerk>

Datum

27 september 2022

Auteur

[redacted] J

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

[redacted] J

[redacted] J [redacted] J

Telefoon 03 [redacted] J

Fax 08 [redacted] J

www.overijssel.nl

[redacted] J @overijssel.nl

Natura 2000-veldbezoek Wierdense veld

26 juli 2022

Inleiding

Op 26 juli 2022 vond het Natura 2000-veldbezoek aan het Wierdense Veld plaats. Dit veldbezoek staat in het verlengde van de reeks aan PAS-veldbezoeken die plaatsvonden toen het PAS (Programma Aanpak Stikstof) nog in werking was (2015 – 2019). Het doel van dit veldbezoek is en om met elkaar de beheerplanmaatregelen die in het gebied hebben plaatsgevonden en gaan plaatsvinden kort te evalueren. Daarnaast dient het veldbezoek om de verbinding te versterken tussen provincie, terreinbeheerder en eventuele gebiedspartners. Ondanks dat er bij de Natura 2000-veldbezoeken herhaaldelijk wordt gekeken naar de ontwikkeling op bepaalde plekken, dient het niet als vervanging van de reguliere monitoringssystematiek. Enkele dagen na het officiële veldbezoek is nog een veldbezoek belegd met Ecogroen, waarbij de Provincie ook aanwezig was. Enkele conclusies daaruit zijn in dit verslag verwerkt.

Aanwezigen:

Namens Landschap Overijssel:



Namens Provincie Overijssel:



Aanwezigen op 29 juli:



Namens Ecogroen

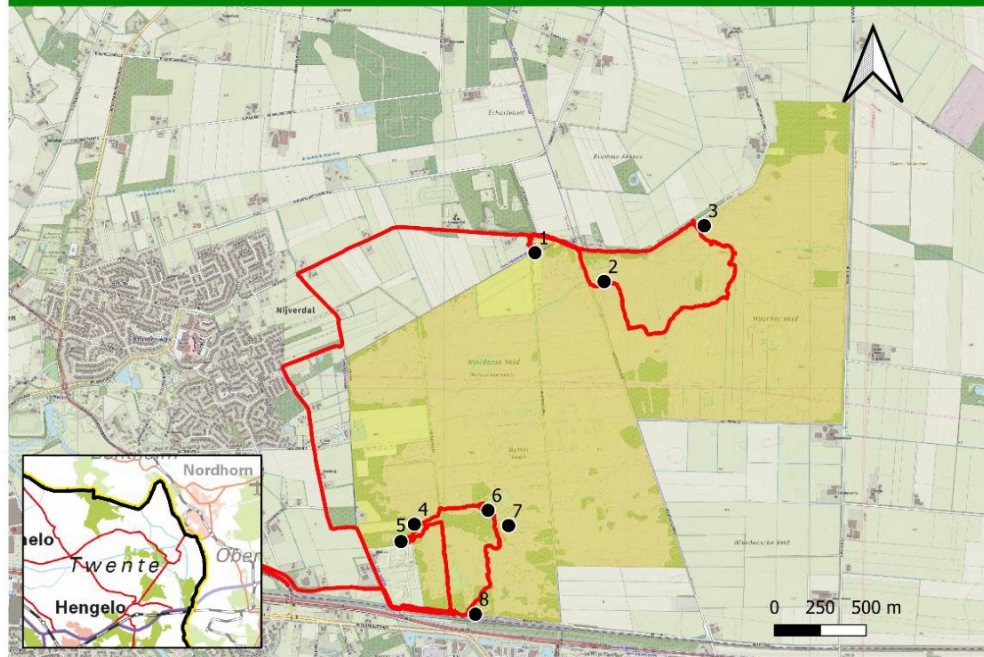


Route

In de onderstaande kaarten is de route van het veldbezoek weergegeven.

Startpunt: 9:00 Schaapskooi, Dalkruid/Hortmeerweg te Nijverdal

Veldbezoek Wierdense veld 2022



Bezoek

Startpunt Schaapskooi (locatie 1)

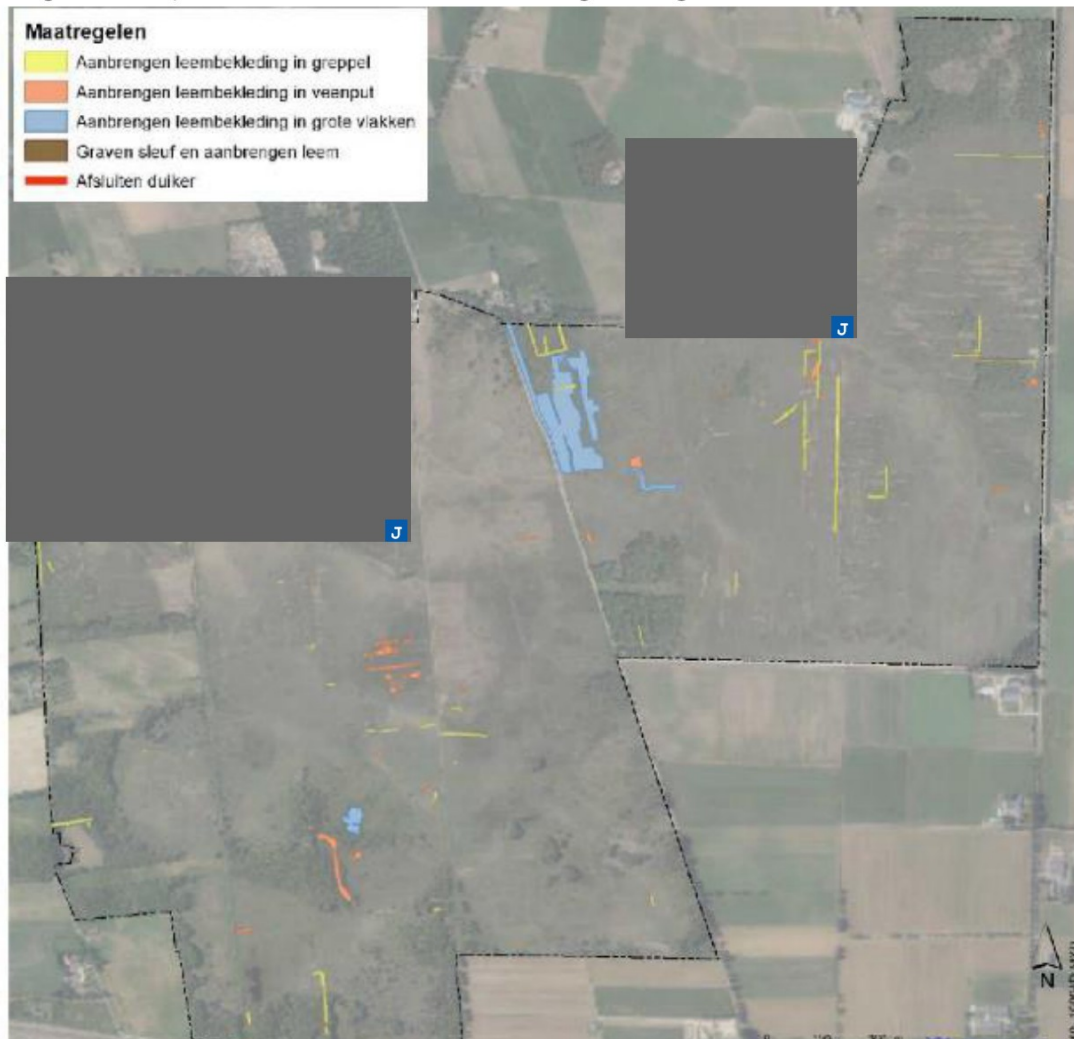
Het Wierdense veld is een hoogveenrelict dat vroeger onderdeel was van een veel groter hoogveenlandschap. Het Wierdense veld is 420 hectare groot, en bevat de habitattypen herstellend hoogveen, actief hoogveen, heischraal grasland en droge heide.

Momenteel is er nog geen Natura 2000-beheerplan voor het Wierdense veld. Wel is het gebiedsproces in gang om met gebiedspartners tot een gedragen aanpak en uiteindelijk beheerplan te komen.

Bij aankomst valt meteen een sproei installatie van een agrariër op, welke water onttrekt vanuit sloten die gevoed worden vanuit het Wierdense veld. Het Wierdense veld kampt met sterk verlaagde grondwaterstanden door de droogte. Het onttrekken van oppervlakte en/of grondwater kan zorgen voor meer verdroging in het veen. Het is belangrijk om dit op het oog te houden tijdens de het maken van het beheerplan.

Lekken dichten (meerdere locaties)

Ondanks dat er nog geen beheerplan is, zijn er wel interne maatregelen vanuit de gebiedsanalyse uitgevoerd. Het Wierdense veld is in het verleden ontgonnen voor turf, waardoor er gaten zijn ontstaan in de veenbasis. De veen- en gliedelaag zijn op die locaties niet meer (intact) aanwezig. Dit zorgt voor wegzijging van water uit de het veenpakket naar het grondwater, welke te ver onder de veenbasis ligt om tegendruk te bieden.



Figuur 1: maatregelenkaart met daarin de locaties met gedichte lekken.

Om deze lekken te dichten, is de vegetatie en bodem die in de gaten lag, eruit gehaald tot de zandbodem. Daarop is een laag met leemhoudend zand geplaatst, waarop de het veen en vegetatieresten terug zijn gelegd. Het leemhoudende zand laat water slecht door, waardoor een lek gedicht wordt. In de guts is het patroon goed te zien. In figuur 2 is bovenaan het teruggeschoven veen te zien. Daaronder, in licht geel, het leemhoudende zand dat tenslotte op de (soms venige) zandbasis ligt.

In figuur 1 zijn de locaties met lekken te zien.

Meeuwenplas (locatie 2)

Bij de meeuwenplas zijn naast leemhoudend zand op de bodem, ook kades aangebracht waardoor verschillende compartimenten zijn ontstaan (figuur 3). Deze kades zorgen er voor dat lateraal afstromend water opgevangen wordt en langzamer wegstroomt. In totaal zijn er drie compartimenten gemaakt, op basis van de lokale maaiveldhoogte. Naast dat de kades laterale afstroming vertragen, kan het ook een licht minerale aanrijking van lokale grondwaterstromen veroorzaken. Dit kan sommige veenmossen ten goede komen. Op de kale bodems is het eerste waterveenmos al gevestigd, al is de bodem wel sterk verdroogd.



Figuur 2: guts met daarin het veenpakket, leemhoudend zand, en onderaan het zandpakket waar nog wat veen inzit.



Figuur 3: kade aangebracht bij de meeuwenplas. Rechts is het eerste waterveenmos gevestigd

Kraanvogel

Tussen locatie twee en drie zijn tijdens het bezoek een paartje kraanvogels gezien. Dit jaar hebben twee paar kraanvogels succesvol gebroed op het Wierdense veld. Ze gebruiken het Wierdense veld met name voor het broeden, ze foerageren op de landbouwgebieden rondom het veen.

Gedichte lekken (tussen locatie twee en drie)

Tussen locatie twee en drie zijn enkele lekken en greppels gedicht. Tijdens een veldbezoek twee dagen na het officiële Natura 2000 veldbezoek is een guts meegenomen. Op een aantal locaties bleek het erg moeilijk om de juiste plek waar leemhoudend zand is aangebracht terug te vinden. Het kan toeval zijn, maar is wel opvallend. Het is belangrijk om in de toekomst deze

locaties de gaten te houden. Op een aantal plekken liet de guts wel de juiste beoogde bodemopbouw zien (zie kopje 'herstelmaatregelen'). In veenputten die verspreid over het terrein liggen hebben zich waterveenmosmatten gevormd met daarop met name veenpluis. Als de waterstand stabiel wordt kunnen het mogelijk geschikte habitats worden voor bultvormers. In deze putten waren de mossen vaak wel sterk verdroogt, ondanks hun lagere ligging.



Figuur 4: aangebracht leemhoudend zand. Op de leemplekken groeien ruderaal vegetatie met onder andere perzikkruid.



Figuur 5: Links: veenput met waterveenmos en veenpluis. Rechts: verdroogd veen

Actief hoogveen (Locatie 3)

In het Wierdense veld bevindt zich één locatie met kwalificerend actief hoogveen. In 2021 heeft LNV hier een aanvullende kartering gedaan. Hieruit kwam dat er 1,4 are actief hoogveen aanwezig is. Eerder werd 1,2 are gemeten. De toename komt mogelijk door gedetailleerder karteren. In deze veenput komen bultvormers als wrattig veenmos en hoogveenveenmos voor. Deze soorten hebben een acrotelm gevormd, welke mee kan bewegen met de waterstand. Daardoor zijn gezonde hoogvenen met een acrotelm weerbaarder tegen de droogte. Door betreding lijken er een aantal kleine slenken te ontstaan. De zorg is dat deze licht ontwateren, welke het hoogveen niet ten goede komt.

Dammen bij locatie 4 en 5

Nabij locatie 4 en 5, en noordelijker hiervan is  van plan om folieschermen in de bodem te plaatsen, tot aan de ondoorlatende laag. Hierdoor kan grondwater niet meer afstromen, welke het waterhuishouden verbeterd. Eind september 2022 wordt gestart met de aanleg van de folieschermen. Ook in het Huurnerveld worden op enkele locaties schermen aangebracht. In bijlage 1 zijn kaarten weergegeven.



Figuur 6: Pootafdruk van een kraanvogel bij locatie 6

Herstelmaatregel (Locatie 6)

Ook bij locatie zes is leemhoudend zand aangebracht om water beter vast te houden. Daarnaast zijn takken in het water gelegd om windwerking tegen te gaan.

Windwerking zorgt ervoor dat veenmossen zich minder goed kunnen vestigen. Helaas heeft de aannemer één greppel niet goed gedicht. Een deel van het naast gelegen bos/opslag gaat er binnenkort af.  gaf aan dat de greppel mogelijk tijdens het kappen nog meegenomen kan worden.



Figuur 7: berken zijn in het water gelegd om windwerking tegen te gaan.

Hoogveenontwikkeling (Locatie 7)

Tijdens een bezoek twee dagen na het officiële Natura 2000 bezoek is een locatie bezocht waar ontwikkeling richting actief hoogveen plaatsvindt. Op een aantal locaties ontwikkelen zich veenmos bulten met gewoon veenmos, wrattig veenmos en/of hoogveenveenmos. Lavendelhei, ronde zonnedauw en kleine veenbes waren hier ook aanwezig. Wanneer kwalificerende bultvormende veenmossen zich hier vestigen in grotere oppervlakten kan dit



Figuur 8: locatie met bultvormende veenmossen in het zuidwestelijke deel van het Wierdense veld.

zich gaan kwalificeren als habitattype actief hoogveen.

Locatie 8

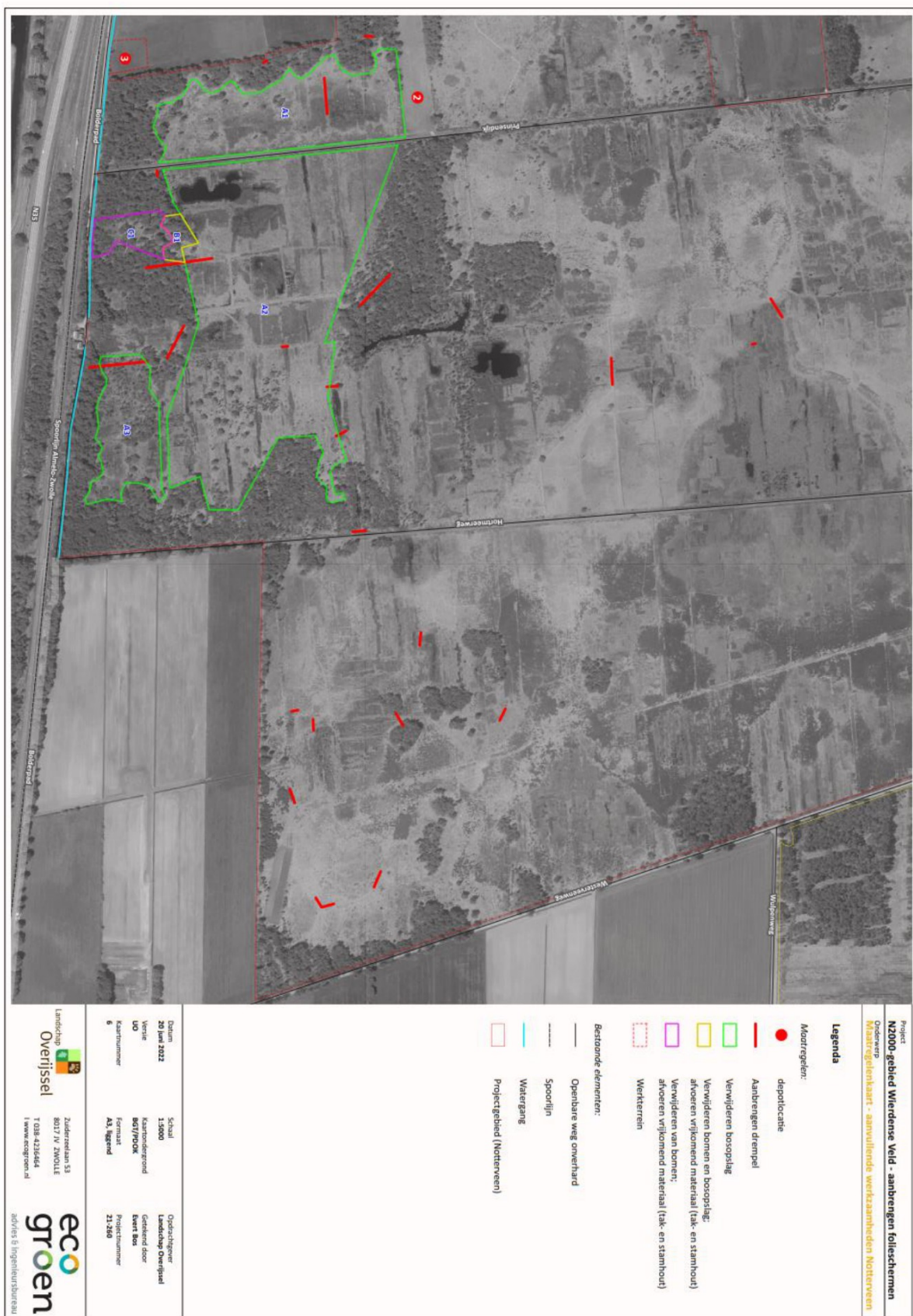
Ten zuiden van het veen loopt een greppel. Omdat hier grondwater afstroomt richting het zuiden onder de weg door, is [REDACTED] [J] ook hier van plan om een plastic dam aan te leggen om grondwater afstroming af te remmen. Daarnaast heeft [REDACTED] [J] verschillende keren geprobeerd om in contact te komen met de gemeente over het maai beheer. De berm wordt namelijk geklepeld, welke niet gunstig is voor de vegetatie. [REDACTED] [J] gaat contact opnemen met de gemeente.



Figuur 9: Sloot waar een scherm gaat geplaatst worden.

Conclusie

De droogte was erg goed te merken, met droogvallende veenputten, scheurende bodems en wit uitgeslagen veenmossen. Drinkwaterwinning en lokale grondwaterwinningen zorgen mogelijk voor een lagere grondwaterstand, en daarmee voor een droger veenpakket. Om een duurzaam behoud van het Wierdense Veld te waarborgen moet het hydrologisch systeem verbeterd worden, het dichten van lekken is niet voldoende.



Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen